„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: К. 24 или 30 дин
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова

Број 6. У Новом Саду, у суботуу 13. (26.) јануара 1901. Година XVII.

Позив на претплату.

Крајем прошле године навршио је ево „Браник“, у име божије, шеснаесту годину свога опстанка, а с почетка ове године наступа и нова претплата.

Ми Срби потиснути смо с политичке позорнице. Остао нам је само новинарски амвон, да одавде обавештавамо и тешимо, спремамо и соколимо српски народ, да истраје и дочека своје време. Тој цели служио је „Браник“, па ће такав и у будуће остати. Нашем листу је увек до сада била, а и од сада ће бити једина цел: да служи интересима српског народа, чега ради је и основан и големим напорима и жртвама одржан.

Српску публику позивамо и молимо, да што обилатијом претплатом потпомогне овај независни политички лист, како би он и даље сву своју снагу могао посветити своме великом задатку. Тога ради отварамо нову претплату и препоручујемо „Браник“ српској читалачкој публици Досадањи рад овог листа јамчи за то, да ће и у будуће остати веран свом истакнутом програму, а трудићемо се, да нам и унутрашња садржина листа буде једра и здрава и да читаоци буду увек брзо и тачно о догађајима извештени.

У тој цели нека је српској публици „Браник“ препоручен!

Претплатна је цена „Бранику“:

На годину . . .	24 кр. или 30 дин.
На по године . .	12 кр. или 15 дин.
На четврт године .	6 кр. или 7½ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 кр. или 2½ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Новом Саду, 2. (15.) јануара 1900.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Свети Сава.

Нема ни једне личности, која би у нашем народном животу оставила тако дубок траг, која би имала трајнијег утицаја на наш историјски развој, него што је то био св. Сава. Појава његова тако је срасла с нашом прошлости, тако је засекла и у културни и у државни живот најмарканти-није епохе у нашој историји, да је ту епоху тешко и замислити без њега. Студиј тога доба морао би увек имати за полазну тачку баш појаву св. Саве.

С тога и није чудо, што се захвално потомство најчешће и најживље сећа њега, што га истиче нада све личности и даље и ближе прошлости наше. Дан св. Саве слави се свуда, где има Срба, ккао највећи народни празник, слави га школа и црква, просвета српска, слави га јавно мњење српско, славе га сви, који у његов свети лик гледају као у инкарнацију оне велике епохе нашега народног живота.

Од ванредна је значења за оно доба наше историје, када се започело озбиљно консолидовање народних елемената, штого се баш у краљевској породици појавио човек тако велика духа, тако широка погледа и као што је то био св. Сава. Он је био ррви, а можда и једини, човек онога доба, ккоји питање државне организације није ехватио једнострано, који је настојао, да за зграду народне будућности српске изради ширу подлогу. Он је врло добро, знао да ни снага оружја ни часовита наклоност моћнијих суседа нису никакво поуздано јамство за одржање народне слободе. За то се и бацио свом интензивношћу на поље народне просвете, видећи врло добро да народ културно еманципован не треба никад да трезе за свој опстанак, пошто га никакве буре и напасти неће моћи омести у његову напретку.

Мисао његова није у свој целини својој још ни до данас постала дело. Узрок је томе у првом реду то, што међу првим наследницима његова рада није било људи, који би по вредности својој могли стати њему напоредо, који би снагом свога духа обухватили његову велику мисао, а уз то имали довољно енергије, да је проведу и развију. Други је знатан узрок, што је, пре него што се полаганим радом могло учврстити његово дело, настала она страховита катастрофа у нашој историји, која је за неколико векова омела сваки културни рад. Па ипак се поред свега тога врло добро осећа, како је рад св. Саве оставио све до данас дубок траг у нашем културном раду. Још јаче него ми осећале су величину његова рада оне многобројне генерације српске, које су таворише тужне дане под јармом турским, борећи се вечито и ишчекујући дан ослобођења. Да пре турског господства није било св. Саве и његова културног рада, нема сумње да би губитак слободе био још јаче потресао душу народну и ослабио народни организам, пошто не би било ни оног јединог уточишта, где је народ увек могао склонити главу у мучним данима и одакле су излазили људи, који су га крепили да не клоне.

Народ српски онога доба врло је добро разумео величину и смисао рада св. Саве. За то су нам најбоље сведочанство речи народне песме. Она генерација, у којој су настале песме о св. Сави добро је, и ако не потпуно, схватила значење његове појаве. Данашње генерације, кад читају или слушају те песме, не могу можда ни замислити, како је дубок смисао њихов, не могу докучити, шта је осећао онај прости певач, кад му је дошла у главу мисао, да својом једноставном песмом прослави једну велику личност. Али кад се човек дубље замисли у те песме, мора доћи до уверења, да је само осећај дубоке благодарности могао диктовати оне стихове, који одају признање св. Сави за његов велики рад. Сведоџба, коју је народ дао своме великом сину у тим песмама припроста је, али је лепша и достојнија, него све оно, чим се интелигенција данашња хтела до сад одужити његову генију.

Св. Сава је у својим погледима и својим тежњама измакао далеко испред својих савременика. У томе се баш и огледа снага и вредност једнога генија, што види неколико векова у напред и што је увек савремен. Па и данас имали би доста да од њега примимо и научимо. Гледајући у тако далекој прошлости човека тако широких погледа, који је својим радом и својим мислима обухватао цели државни живот, морали би видети како је наш данашњи рад једностран, како мало одговара захтевима времена и прилика. Св. Сава не само да је одговорио захтевима свога времена, него је мислио и далеко унапред. Ми напротив нити мислимо даље унапред, нити настојимо да свој рад доведемо у склад с идејама и приликама свога времена. За то би требало да се дан, кад сваке године славимо успомену св. Саве, употреби на то, да, размишљајући о његовим делима, гледамо, шта би се морало данас урадити, па да доспемо тамо, куд је негда с толико успеха и толико преданости водио српску државу св. Сава. Проблем народног живота данас је истина много тежи, него што је пре био. Али зато имамо на расположењу и више знања и знатнијих средстава, с којима се може одолети свему, што нам стаје на пут.

Поред свега тога искрено нас весели, што је слава св. Саве једнако захватила све српске крајеве. То је јасан знак, да међу нама није изумрла права свест и да се треба само прихватити рада, па ће се све моћи учинити. Светосавске беседе показују, да имамо кога славити и да има ко ће да слави. Само још треба умети, па ће све добро бити. Овај дан треба сваком да се уреже у душу, треба да нам, сећајући нас прошлости наше, доводи пред очи народне задатке и тежње, а према томе и дужности, што их сваки појединац мора примити на себе у интересу народне будућности. Славе ове биће достојније онога, под чијим се именом приређују, ако их руководе они, који дубоко схваћају смисао тих слава и који сав свој рад управљају према оној великој мисли, за коју је негда св. Сава жртвовао дворски сјај и све сласти овога живота.

Поглед на привредне одношаје у прошломе веку.

Са лањском годином завршен је и један цео век, и то 19. век, који је по разним проналасцима врло знаменит по напредак и развитак целокупне народне привреде.

Већ 1807. отпочело је да ради прво

ЛИСТАК.

Књижевност у Црној Гори
током XIX. века.

Књижевни рад у Црној Гори беше сиромашан према тамошњим приликама; али се ипак радило. Владао је тамо мач, али и перо. Шта се урадило и како се урадило у прошломе веку, о томе има „Глас Црногорца“ овај чланак:

„Од како је концем XV. вијека на Цетињу престала радити прва српска и словенска штампарија; први пут наодимо да се опет води брига о подизању штампарије у Црној Гори у почетку XIX. вијека. Доситије Обрадовић, који је прије живио у Црној Гори и рукоположен био у манастиру Станићевићу за вријеме Митрополита Саве из Тријешћа пише 9. марта 1805. „благоуправитељу народа“, светопочившем Владици Петру I, да би му било „као да први ред божијим благодјетељним ваздухом дишем, кад би слатким, свободним, миле матере наше Србије*) ваздухом гди нибуд дисати почео: то би за мене на земљи блаженство било.“ Па даље у истом писму јасније говори: „И желим ђегод међу моје сродне, миле људе поћи, гди би се једно лијепо училиште воздвигнути могло и, ако и малена, штампарија за потребу школе и цијеле націје установила.“ А има и свога „насљедника прекрасни нарави и наука младића, који је заиста нашему роду дар неба: и за њега ми је више старост него за мене, нити би рад, да овакви предивни човјек у утјесненије и оскудност дође, који је достојнеиши да Србљем на ползу лијепо и спокојно живи“. Па овако писмо завршује: „Ваше остроумље и здрави разум, милостиви мој господине, може из ово мало и даље и шире судити, што би ми ради. Ако нас с чим обнадеждити можете, знам да ћете то радо учинити човјеку, који вас обожава“. На ово писмо Владика Петар Свети одговорио је из Станићевића 23. окт.: „Драго ми је што ви имате једнога младића, достојна себи насљедника, а ја се трудим да и овдје буде заведена малена школа. Молим, не прихватајте се на другу страну до полученија другога мојега писма“. Овај достојни Доситијев насљедник био је Павле Соларић, који је у Млецима живио, радио на књижевном пољу и ту своје радње штампао. Дакле из ове преписке видимо, да се с једне и с друге стране тада радило, да се у Црној Гори подигне просвјетно-књижевно огњиште, на ком су имале радити двије тадашње најбоље српске снаге. И то шћаше бити опет прво српско просвјетно огњиште на слободној српској земљи; али политички догађаји, који су слиједили, нијесу дали „благоуправитељу народа“ ни да већ мисли о томе.

Тек г. 1833. Петар II. (Владике Раде) отвара прву школу на Цетињу са „благодјејанијем“, и одма сљедеће године штампарију. Млади господар, васпитаник Сима Милутиновића, и будући велики српски пјесник, већ од прве године његова владања имао је тајника ученог младог Србина, Димитрију Милаковића, родом из Мостара, који је био свршио српску велику гимназију у Новом Саду, а права у Бечу, већ тада средишту српске и словенске омладине. Одма г. 1834. из ове штампарије излазе први пјеснички производи Владике Раде: „Лијек јарости турске“ и „Цетињски Пустињак“, и лијепа, можда најљепша пјесничка радња Сима Милутиновића „Дика Црногорска“. Г. 1835. Милаковић почиње издавати своју „Грлицу“, а значајно је што из ове штампарије излазе г. 1836. и „Пословице“ Вука Стефановића Караџића. Осим тога ове исте године штампају се још: „Српски Буквар“ и „Требник“. Овај књижевни покрет на Цетињу дао је Српству највећега пјесника деветнаестог вијека, и с његовом рачом смрћу тај се покрет прекида. Уз Владике треба споменути и Милаковића, који је лијепо име оставио у српској књижевности.

Педесетих година наступа доба трајнога ратовања, у ком се штампарска слова у нужди слијевају у танад. О књижевној радњи није могло бити ни говора за вријеме прекраткога владања Књаза Данила.

Шездесетих година, владавина Књаза Пјесника отпочиње новим књижевним и просвјетним покретом. Долази на Цетиње Јован Сундечић, већ добро познати српски пјесник у Далмацији, и покреће годишњак „Орлић“ у новој штампарији. Ту је и Нићифор Дучић, који такође ради у „Орлићу“ и издаје „Јуначки Споменик“ Великог Војводе Мирка. Отвара се богословско-учитељска школа, којом управља честити Милан Костић, до данас најзаслужнији трудбеник на просвјетном пољу у Црној Гори. Отвара се и виша дјевојачка школа, којом управља такође честита госпођица Пацевићка. У почетку седамдесетих година долази вриједни млади пјесник и новинар Симо Поповић, и покреће лист за политику и књижевност „Црногорац“, па познати пољопривредни писац др. Ђорђе Радић, покреће унапређење народне привреде. Године 1876. отпочиње велики рат, који истина не прекида овај књижевно-просвјетни покрет, али га јако задржава све до осамдесетих година. Послије овог рата ваљани српски новинар Јован Павловић уређује „Глас Црногорца“ и покреће књижевни лист „Црногорку“ па „Зету.“ Др. Милан Јовановић-Батут покреће лист „Здравље.“ Ту су још др. Лазо Костић, као уредник „Гл. Цр.“ па Стево Чутурило, као школски надзорник.

Тек дакле под владом Књаза-Пјесника отпочиње живљи покрет на књижевно-просвјетном пољу у Црној Гори, на челу којега стоји сâм Узвишени Покретач сопственим дјеловањем у здравом правцу, који потпуно одговара народним захтјевима читавог Српства. Ми смо у посљедњем броју овог листа деветнаестог вијека донијели из кикиндске „Србадије“ вјерну синтетичку слику Књаза-Пјесника, која заузимље угледно мјесто у савременој опћој српској књижевности, и рекли бисмо у њекој општој клонулости, пометњи и на раскрсници, уз Змајована, најаче расвјетљава народни положај и народне душевне потребе, које му може пружити лијепа књижевност. Љуто се варају наши млађи радници на том пољу угледајући се на стране књижевности, заборављајући, да је права књижевност свакога народа огледало његова живота, одјек његових осјећаја, будилник великодушних мисли и казна себичности, кукавичлука и издајства. А чији је народни живот, чије ли су народне потребе сличне оним српскога народа?! Или се зар раздробљени удови српскога народа осјећају срећни и задовољни као остали срећни народи јевропски!.....

Нека се почетком новога вијека о томе мало промисли!

*) Велики српски философ под именом Србије схваћао је све наше покрајине, гдје Срби живе; тек је касније подунавска српска кнежевина узела име Србије.

паробродско друштво; 1829. појавила се железница; 1833. почео је практично да ради телеграф, а 1861. бележи се као почетак телефона. Поред тако савршених средстава за пренос терета, за особни саобраћај и за муњевиту измену наших мисли, постао је цео културни свет једна велика и огромна варош, и данас се, као никада дотле, може време да експлоатише, данас је у пуној мери временовац и та могућност, да се до испрности може време употребити у корист привреде, помогла је, да се зараде неизмерне материјалне тековине, којима се користи културни човек по свима гранама његова живота.

И најинтелигентнији човек мора да се задиви, кад му се у данашње дане на глас малога звонцета у Новом Саду, Панчеву или Загребу одазива познаник и пријатељ у Пешти, или кад вам се на исти глас у Пешти јавља из Беча или чак из Берлина онај, кога тражите и са којим се путем телефона као у својој соби разговарати можете!

У културном и привредном животу произвела су та саобраћајна средства редак преокрет; разна места, која су дотле важила као средиште ближе и даље околине изгубила су своју важност. Док су коњима вукли растоваче лаће, био је Земун једно од најпогоднијих места по трговину и занатлијство. Тако исто беху велика трговачка места: Вел. Бечкерек, Стари Бечеј, Турски Бечеј, Митровица, Панчево, што се све у току прошлога века изменило тако, да у тим местима, у некима чак ни у каквом размеру према пре, не пулзира онај велики промет пређашњег доба.

Но са тим је и трговина сама узела друге облике него пређе. У старије доба није често било потребе да се више пише до ли: „пошљите ми робу, да Вам пошљем повце“, с тога је рецимо у Новоме Саду Мита писмоноша разносио целу новосадску пошту у једном малом завежљају, омотаном канапом, и када Вам преда Ваше писмо, онда гура завежљај у свој џеп. Ишчезли су и они стари типови како у трговачком тако и у занатлијском сталежу; и кад би васкрсли сви „фронцблау“ и „штоглгрин“ капути, па уз то облигатне чакшире од нанкина или манчестра заједно са белим марамама около врата из „старог доброг“ времена, не би се могли наћи у овом силном метежу, где железнице јуре и телеграфска жица ради.

У старо доба имао је новац слабу куповну снагу, јер производња и потреба нису држале једно другом вагу.

Снагом паре и електрике постало је све то другче. Данас машине ору, сеју и жању, и замењују велики део физичке снаге човека и тим се путем подигла она моћна индустрија, која у грдним количинама израђује разне продукте за подмирење наших културних потреба тако, да је данас и најмањем човеку могуће да себи купи таке ствари, које су некада само добро ситуирани људи могли да купе.

И тај велики саобраћај у привредном животу донео је собом и разне тешкоће, које се разним начином морају да савлађују. На крају прошлога века стајао је готово цео културан свет, осим Америке, под теретом застоја, под теретом високих цена разних сировина, а с друге стране под теретом слабе прође и ниских цена разних индустријских производа. Стварали се, ради што успешније прође робе, разни картели, који су утицали на развој цене. Стварали се разни „рингови“ за шпекулације у великом штилу, о чему старо патријархално доба ни појма није имало.

Па и наш народ осећа ту промену времена између некад и сад. Но не може у многим приликама да се успешно брани. Наш се земљорадник истина користи радом машине, али је остао у начину обраде своје грудве земље конзервативан. Но и земљорадник увиђа тешкоће, под којима живи, и оне га гоне, да се користи временом и да се путем удружења оснажи за што успешнији опстанак.

Трговина има још тежих терета. Утакмица је несаразмерно велика, укус је много развијенији, и за то су потребна већа стовариштa робе. Терети општи и данашње потребе много су веће и ту се не може лако да одржи и слабија снага као пређе. Данас мора трговац да стоји на некој висини свога позива, ако хоће да створи нужних услова за свој опстанак и напредак.

Занатлије данас још понајбоље успевају, само ако су у свом занату печени и ако живе у границама својих прихода; вредне руке занатлија налазе свуда зараде, но није ни то доба далеко, када ће и у мањем занатлијскоме раду заузети места парна снага, како би се могла успешно издржати силна утакмица велике индустрије.

Али по свима гранама привреднога рада данас је потребан већи капитал за рад. Осим тога много је већа потреба за позајмицу новца. Данас је кредит у великој мери испомоћно средство за успешан рад и народ је наш на том пољу највише успеха показао. Последње три десетине године прошлога века, подигао је наш народ један знатан број новчаних завода, који му служе на испомоћ у разноврсном привредном раду.

Па уздајући се у лепе природне особине нашега народа, и видећи, да се наш народ полагано али сигурно користи напретком времена, не сумњамо, да ће и наш културни живот у новом веку учинити кораке, који ће сигурно моћи да га одрже и унапреде. ⊙

Промена на енглеском престолу.

О последњим часовима краљице Викторије не зна се много, по што чланови породице држе за потребно из државних обзира, да све појединости за сада не износе на јавност. Док је умирала била су уза њу само њена деца и унуци. Жалост за омиљеном краљицом у читавој Енглеској је општа, а из осталих земаља стижу непрестано изјаве саучешћа. Од окрунених глава први је изјавио саучешће принцу велском наш краљ Фрања Јосиф. Јавно мњење, жалећи за њом, истиче је као уставну владарицу првога реда, а уз то истиче њезину племенитост у приватном животу. Париски листови истичу њезину смрт као догађај великог значења. Лондонски „Дејли Њус“, пишући посмртни чланак, каже: „Ниједан енглески краљ и ниједна енглеска краљица нису били више поштовани и више љубљени него краљица Викторија. Једина женска владарица од њих две, краљица Ана, била је без сумње жена беспрекорна живота и јаког религијозног уверења, али није била на висини своје задаће и није могла сносити свог терета. Краљица Викторија имала је предност, што је свој позив проучила док је била млада, а проучила га је и брзо и добро.“

* * *

Нови краљ енглески биће најстарији син краљице Викторије, досадашњи принц велски Алберт Едуард, рођен 9. новембра 1841. г. у Лондону. Најпре су га одгајали приватни учитељи под надзором његова оца, принца Алберта. После тога је учио један семестар у Единбургу, за тим једну годину на оксфордском свеучилишту, а довршио је науке у Кембрицу. Одгој његов је енглеско-немачки, али врло брижан. Говори више језика, а најрадије немачки. Још од ране младости дао се на путовања, те је прошао све крајеве простране британске царевине. У пролеће 1860. г. путовао је у северну Америку. Две године после тога кренуо је на исток и походио Јерусалим. Г. 1863. позван је као војвода корнвелски у горњу кућу. Исте године 10. марта оженио се са принцесом Александром, најстаријом кћерком данског краља Кристијана IX., а сестром руске царице — удове Марије Феодоровне. Г. 1871. био је врло опасно оболео, те се већ сигурно мислило, да ће умрети. Г. 1875./6. кренуо је на свој велики пут у Индију, где је свуда био дочекиван као триумфатор. Из Индије је донео безброј драгоцености и индијских вештачких радова, те то изложио у Паризу 1878. г., кад је био председник енглеског поверенства за париску изложбу. Г. 1883. био је на сребрном пиру немачког наследника Фридрика Виљема и том приликом постао пруски генерал-фелдмаршал. У аустро-угарској војсци је од 1888. г. власник 12. хусарске пуковније. У млађим годинама није био особито омиљена личност, али се с временом то доста поправило, повољно за њега. Лањске године извео је анархиста Сипидо на бриселској станици против њега револверски атентат, па је то Енглезе силно узбунило.

Нови краљ енглески има четворо живе деце: принца Ђорђа, војводу од Јорка, садашњег престолонаследника, принцесу Лујзу, принцезу Викторију и принцезу Мод, удату за престолонаследника румунског. Најстарији син, умро му је 1892. г.

Лондонски „Тајмс“, пишући о новом краљу, карактеризира га овако: „Ниједан положај на земљи није тежи него једног престолонаследника. Ми не ћемо лицемерно тврдити, да се у његову дугом животу није што шта збило, за што би баш они, који га поштују и који му се диве, желели да се није догодило, али је иначе његово држање, према осталима, који су пре њега били на таком месту, било јединствено. Он није никад заборавио своје дужности према краљици и народу. Он није пошао за својим предшасницима, који су подстицали интриге, или их сами ковали. Увек је на најскрупулознији начин избегавао, да макар и за длаку прекорачи границе, што му их ставља устав, те није никад отвореним симпатијама ма за коју странку компромитовао своју позицију, коју ће сад заузети. Био је увек весео, љубазан, пријатељски и склон према свакоме, веран пријатељ и лојалан противник. Има врло високо душевно образовање без икакве наклоности за педантерију. Његова приватна кореспонденција даје сведоџбу о јасноћи његова стила, а његов такт као и конверзација, у којој нема ни трунa афектације, прешли су већ у причу. У кратко, он је енглески џентлмен од главе до пете“.

* * *

Новије вести о смрти краљичиној и промени на престолу:

Лондон, 11. јануара. По извештајима није за сад још одређено, да ће мртво тело краљичино бити положено било у Осборну било у Виндсору. Дан погреба још није установљен.

Лондон, 11. јануара. Сутра ће бити у дворској капели у Осборну задушнице, где ће бити само чланови породице краљевске и укућани. Цар Виљем је наручио за себе и царицу два красна венца, које ће сам положити на одар. Од немачких кнезова јавили су да ће доћи: баварски принц Арнулф и саксенмајнишки наследник Бернхард.

Беч, 11. јануара. Надвојвода Фрања Фердинанд заступаће краља Фрању Јосифа код погреба краљице Викторије.

Лондон, 11. јануара. Краљ је са својом свитом дошао у палату Сен Џемс, где је већ сакупљено много перова, министара, судаца и посланика, који су чланови тајног савета. Краљ им је саопштио, да је одлучио узети име: „Едуард VII. краљ Велике Британије и Ирске, Цар Индије“. А на то је положио заклетву на законе и устав.

Лондон, 11. јануара. У седници тајног савета јавио је војвода винчестерски, као лорд председник, смрт краљичину и долазак принца велског на престо. На то су краљевски принчеви и најугледнији чланови савета послати да доведу краља. Краљ Едуард VII. држао је најпре кратак говор, а на то га је лорд канцелар заклео на устав. После тога су чланови савета положили пред краљем заклетву верности и пољубили му руку. Прокламацију ће данас у 10 сати пре подне огласити херолди пред палатом С-Џемс.

Лондон, 11. јануара. Парламенат се јуче састао. Сви чланови у црнини. Говорник, који је објавио смрт краљичину у доњој кући, додаде, да сад чланови морају новом краљу положити заклетву верности, на што је то и учињено. У горњој кући се најпре заклео лорд канцелар, а за њим надбискупи, војводе и онда остали лордови.

* * *

Стара краљица заклопила је на веки своје очи, и владу је примио њен најстарији син. „Умрло краљ — живео краљ“ — тако се обично каже у свету. Живот има своје право и живи бога хвале. Свет сада погледа на новога краља, који ће краљевати над једном државом у „којој сунце никад не залази“. Нови краљ је 60 година стар, па ипак се према енглеском уставу слабо истицао у политици. Он је до сад замењивао своју матер у дужностима репрезентирања. Стара краљица није хтела да напусти власт; она, која је била тврдица, оставила је свом сину оно — што кошта новаца. Нови краљ одавао се и уживањима. Он је био већ ожењен, имао је и одраслу децу, па ипак ишао је сваке године у Париз „да протера кера“. Био је страшан карташ, тражио је женска друштва и сва друга уживања.

Наравно, сад је наступила старост, која најбоље умирује људе. „Први кицош у Европи“ променио се и сад га ево чекају озбиљне и велике дужности. До сад је пио, картао се, веселио се и правио моду, а данас треба да управља државом. Истина, енглески краљ је у најстрожијем смислу уставни владар, који истина „краљује али не влада“. Но то не треба узети буквално. И ако је тако, још зато има велика уплива, нарочито на спољне државне прилике.

Какав ће бити нови краљ? Некад је био велики пријатељ Француза, али он је и пријатељ „империјалистичке“ политике енглеске. По свему изгледа, да политика Енглеске под новим краљем неће се променити. Енглеска је загазила у заплете, и тако се лако не може извући, а да њен углед не претрпи пораз. Она мора напред. Али шта се из тога све излећи може? То је оно, што може енглеским државницима задавати бриге. Може лако бити почетак — краја величине Енглеске.

Нови Сад, 12. јануара 1901.

— **Иде као намазано!** Српска скупштина у Нишу ради као намазано. Она све одобрава, што влада хоће. Таког парламента није било „од како је гавран поцрнио“. Како је јаван морал у Србији ниско пао — једни и исти људи вичу „Живео краљ Милан“, а вичу и „Напоље с њим“. Једна иста скупштина доноси и рђаве законе и опет јој бајаги стављају у задатак, да те законе „поправи“. Но тако мора бити кад у самој влади седи човек, који је био председник преког суда, и поред њега седи и један радикал.

Но и то се не може допасти, што се брак краља Александра увек меша с интересима земље. За то се још и не види промена система. Ту се не зна, колика је искрена оданост према Русији, а колико се може ставити у рачун она благодарност, што је кум благословио брак; не може се знати, колико се осуђује политика и рад краља Милана, а колико му се свете, што не одобрава краљев брак. Ено влада још не подноси закон о слободи штампе, а од државних послова отуђују се људи од већег значаја у политици свију странака. Све се траже људи, „од којих дванаест иде у туце.“

Бојимо се, јако се бојимо, да се тера недостојна игра са светињама и осећајима народним.

— **„Сврбе“ га леђа!** Господин Влада „Клоц“ издао је опет један памфлет, па којем му може завидети и сам Јота. Писмени радови г. Владе Клоца у пуној су мери огледало његових душевних и моралних способности и ово треће — а ваљда и последње — недоношче тако заудара на пишчево васпитање, да се та ствар мора узети машицама и добро се мора нос запушити.

И сада тврди г. Влада Клоц, да је положио испит зрелости; ми то верујемо по његовим писменим радовима судећи; само долази човек у јако искушење да помисли, да је г. Влада Клоц положио испит зрелости на бечком нашмаркту.

Нама је са свим разумљива срџба и душевно расположење г. Владе Клоца, јер кад кога онако силно бречe, као њега са доказима:

1., да се лажно служио именом „архитекта“, а то није,

2., да је издавао туђе планове под својим именом, и обилато се материјално користио тиме,

3., да је не само отео туђу умну славу, него је још закидао и материјалну награду тим стручњацима, својим жртвама,

4. да је покушао да оштети народне фондове при градњи резиденције за само 10 хиљада форинти, рачунајући мрамор и давајући цигљу и друге „варанције“,

5. да је примио награду за надзор при зидању новосадске зграде, а није вршио никакав надзор, нити је израдио детаљне планове као што је обвезан био.

Наравно, коме се таки преступи докажу, кад ко буде тако бречен, онако својски изгњечен, да се не може да дигне, онда таки људи, кад се дигну са земље, чисте капут од блата, па у својој срдитој немоћи пљују и бекеље се за победиоцем, који је међутим, гурнувши га још при поласку погом, давно отишао, да не каља даље руке своје.

Господину Влади „Клоцу“ остаје и даље слободно, да са благословом патријарха Бранковића пљује и да се бекељи, али после онаких „откровенија“ нити га узима више ко озбиљно, нити он може кога увредити. Влада Николић је морално мртав. То је опште мњење.

Политички преглед.

— **Аустријски парламенат.** Избори за аустријски парламенат довршени су. Да се види како је састављен тај парламенат, навешћемо све странке, које су заступљене у њему, по броју чланова, а у загради

ћемо навести колико је до сад која странка бројала чланова.

Чланова пољског клуба има 60 (55); Младочеха 53 (61); Немачке пучке странке 49 (41); Немачке напредне странке 35 (36); Уставоверног великог поседа 30 (28); Католичке пучке странке 23 (27); Немачких радикалаца 21 (8); Хришћанских социјала 21 (27); Талијана 19 (15); Конзервативног великог поседа 19 (19); Словенаца 16 (17); Рутена 11 (9); Социјалних демократа 10 (15); Хрвата 9 (9); Пољских пучких странака 9 (8); Дивљака 9 (20); Чешких аграраца 6 (1); Центрумаша 6 (6); Румуна 5 (5); Чешке радничке странке 4 (0); Средње странке моравског великог поседа 3 (2); Слободне немачке свезе 3 (9); Срба 2 (2); Чешких клерикалаца 2 (1). Овде су набројане двадесет и четири различите странке и групе. А кад се узме да се још Словенци, Талијани, Хрвати, Рутени и пољске пучке странке деле у по две или три фракције, онда је слика још шаренија.

Министарско веће састало се у суботу у вече под председањем министра-председника Кербера, да расправља о сазиву парламента. Седница је необично дуго трајала, па ипак није постигнут потпун споразум, него ће у току ове године бити одржано још неколико конференција. Особито се разилазе мишљења у питању престоне беседе. Влада ће предложити парламенту поновно закон о акцијама и предлог о инвестицијама, а осим тога и нешто промењен закон о подупирању индустрије. Поред тога мора се примити предлог о контингенту рекрута, обавити избори за делегације и квотну депутацију. Држи се, да ће парламенат бити сазван за 31. јануар по новом.

О саставу парламента не може се још ништа поуздано рећи, пошто се не зна ни како ће се поједине страначке групе саме за себе конституирати. Вође немачке напредне странке позвали су све посланике за које држе да су с њиховим програмом кандидовали, да ступе у клуб. Међу тим има чланова ове странке из Чешке, које је успех радикалаца у Чешкој тако запањио да ће се можда пре овима придружити. Исто тако и лево крило немачке пучке странке нагиње већ сада више радикалцима. Код Чеха нису још познати ни статути ни име клуба, по што и чешки народни радници и аграрци хоће да ступе у заједнички клуб само под тим уветом, ако се статути са свим измене. Неки не ће чак ни онда да ступе у таки клуб. Словенска хришћанска свеза не ће се можда с тога моћи створити, што клерикални Словенци не ће да имају ништа с либералима. За састав новог парламента од великог је значења држање пољског клуба, по што је то најјачи клуб. Посланици тога клуба одржали су у Лавову једну скупштину, где је Абрахамовић изјавио, да о успостављању аутономистичке већине, каква је до сад била на десници посланичке куће све до пролећа прошле године, не може бити ни говора, по што би већ стварање такове већине за парламентарни живот било неуклонива запрека. После њега је изјавио и Козловски да је пољски клуб највише постигао политиком слободне руке.

Службени лист демантовао је вести о министарској кризи. Било се на име прочуло да ће министри Резек и Пјентак одступити тога ради што се не слажу с већином министарства у саставу престоне беседе.

Састав председништва такођер доводи у бригу владу. Бернрајтер се компромитовао код угарске владе, Атемса не трпе Словенци, Фукс није по вољи немачким радикалцима. Тако дакле влада у свим питањима још увек потпуна неизвесност у другој поли монархије.

— **Србија.** У седници Народне Скупштине од понедељка примљен је законски предлог о повластицама Извозне Банке. У уторак је најпре поднео министар правде законске предлоге о изменама и допунама у грађанском и у кривичном судском поступку, који су упућени законодавном одбору. За тим се прешло на претрес законског предлога о народној библиотеци, те је закон усвојен по одборском предлогу. У среду се расправљао закон о уређењу државне статистике и о преуређењу топчидерске економије, а евентуално и порески закон. Вредно је спомена да су скупштинари Драгомир Радуловић и Сава Илић са тридесет другова интерпелирали владу о томе хоће ли поднети скупштини закон о штампи. Посланици с нестрпљењем ишчекују тај предлог. Ова скупштина претресаће још између осталога закон о судијама и закон о преустројству жандармерије.

— **Бугарска.** Како из Софије јављају затражио је био министар-председник Иванчов код кнеза аудијенцију, али ли је није добио. На то је Иванчов предао оставку целог кабинета. Кнез је оставку примимио. Састав новог кабинета поверен је Петрову и Паприкову.

— **Догађаји у Кини.** Највише запапрека решењу кинеског похода ставља у последње време питање ратне отштете. Ратна отштета, која би прекорачила једну милијарду, мора бити потпуно осигурана пре него савезне чете оставе Чили. Та свсвота могла би се намакнути једино довољним повишењем поморске царине. Ако све власти на то пристану онда ће тек бити дата сигурна основа за расправљање о миру. Власти којима је стало до тога да се војска повуче из Кине морале би све учинити да се што пре допусти то повишење царине.

Импровизована прослава 40-годишњице А. Хаџића.

= Суботица, 8. јануара 1901.

Лицем на Богојављење приредили смомо ми Суботичани лепу, дирљиву, али у нас ретку прославу: прославу 40-годишњег књижевног и просветног рада нашег дичног земљакака А. Хаџића. Ми смо очекивали, да ће се та светковина, као што то читасмо по новинама, одржати у „Матици“, па бисмо и ми листом отишли у Нови Сад, да укажемо нашу љубав и оданост нашем милом земљаку; али кад смо разазабрали, да те светковине, по жељи самога А. Хаџића, не ће бити: одлучисмо једнодушно, да ми приредимо овде у нас ту светковину у почаст нашем љубљеном земљаку, чим нам се за то пружи прилика. Сретним случајем та прилика даде нам се на Богојављење, када је наш земљак, долазећи из Беле Црвке, где је сместио био позориште, свратио у своје родно место, а брату своме, на мали одмор. Чим смо то сазнали, искуписмо се сви, после службе божје и освећења воде, у лепу, нову двоорану црквене општине и изабрасмо депутацију од најугледнијих наших Српкиња и Србаља, да оду по слављеника и да га допрате у нашу средину. Већ у порти би наш драги земљак поздрављен од народа усклицима: Живио! и пуцањем из прангија. При уласку у дворану заорили се са свију страна бурни поздрави више пута. Кад су се усклицања радости и веселља утишали, ступи на среду г. др. Средоје Ђорђевић, заменик градског начелника, и поздрави јубилара врло лепим, китњастим говором. Он је од прилике у свом поздраву рекао ово: „Једна стара бретонска легенда вели, да душа самртна човека, пре него што дође до раја, мора да прође три грдне дворане, у којима седе највише судије небеске. На првој дворани стоји написано: „Овде се мере мисли!“ На другој: „Овде се мере речи!“ А на трећој дворани: „Овде се мере дела!“ Страшна су то три суда за сваку грешну душу.

Ко познаје, драги слављениче наш, твоју чисту душу, твоје златно срце,, тај зна, да би ти без страха и мирном душом прошао те три страшне дворане; јер целога твога живота све твоје мисли, све твоје речи, сва дела твоја, беху посвећена једино ономе, што је теби увек најмилије, најдрагоценије било — беху посвећена: миломе, драгоме и честитом народу српскоме.

Све за народ, и ништа за себе! — то ти беше цео живот твој!

Неуморно, без станка и престанка, четрдесет година радио си ти на свима пољима јавног живота српског, на свима гранама књиге српске, просвете српске.

За тих четрдесет година жртвовао си ти народу своме све што си имао: све своје време, сву снагу своју, све своје делање и умење, дарујући му радосно све плодове богатога ума свога, све осећаје, тако рећи сваки откуцај племенитога срца свога.

И када ти у име народа на свему томе „Матица Српска“ захвалити хтеде: ти си и то скромно избегао.

Али нама, твојим теби драгим Суботичанинима, твојој широј породици, допустити мораш да ти наш скромни дарак предамо, као мали,, незнатан знак наше искрене љубави, оданности и пријатељства, али и као знак наше великке благодарности за све оно, чиме си ти за ттих четрдесет година јавнога рада цело Српство за навек задужио!

Слава и хвала нашем Тони Хаџићу!

Живио!“

После тах громким усклицима: „Живио!“ попраћених речи, предаде гђица Меланка Тешићева на дивно извезеном јастучићу од црвене кадифе цео сребрни писаћи прибор, као дар јубиларових суботичких поштовачица и поштовача.

За тим је гђца Даница Коњевићева у име гђе Емилије Мучалке, заступне председниковице Задруге Српкиња Суботичанака, поздравила јубилара овим говором: „Поштовани Господине, драги земљаче наш! Кад се оно спремало језгро српске интелигенције, да вам честита 40-годишњи књижевни рад у „Матици“, у том храму српске просвете, у ком сте ви од ране младости своје све до данас радили неуморно на унапређењу књижевности и просвете српске — похитала је и Суботичка добротворна Задруга Српкиња, која Вас поносом убраја међу своје почасне чланове, да даде и најмања видљива знака свога саучешћа у том одликовању.

У то име Вам је спремила споменицу, у коју ће, као што се надамо, сви присутни ваши поштовачи, а и остали, који нису овде, уписати после своја имена спомена ради. Споменица ће та се брзо напунити именима поштовача ваших, али успомена ваших заслуга трајаће вековима и соколиће млађи нараштај, да буде Вама раван, па да уложи све своје знање и умење на срећу и напредак просвете српске и милог нам народа српског.

„Живили дуго и здраво на радост и дику свију нас!“

После тог поздрава предаде млада говорница јубилару Споменицу, коју су саме задругарке од црквене кадифе зготовиле и укусно и богато златом извезле.

На првом листу Споменице те стоји лепо написано: Суботичка добротворна Задруга Српкиња свом почасном члану А. Хаџићу приликом 40-годишње прославе његовог књижевног рада. (1859—1899.)

На другом је листу овај натпис: „Пиши, збори, мудро, слатко, дуго, много, нек се чита, нек се ори, где се српска реч говори.“

Наш опште поштовани и љубљени земљак изненађен тим указаним му знацима љубави и оданости, у лепом језгровитом говору свом изрекао је како својим суботичким поштовачима тако и Женској Задрузи своју најтоплију захвалност на почасти, која му је указана скромном, ал' и срдачном прославом рада му просветног и књижевног. Он, истина, није пријатељ светковинама, које се приређују у част и славу живих људи, који су стекли заслуга за народ свој; али му је у овом случају ипак мило, што су драги му земљаци тим чином својим свету српском сјајно засведочили, да умеју ценити рад људи, који су живот свој посветили народу своме. Он, од своје стране, налазио је и налази сву награду за рад свој у уверењу, да је увек, као веран син народа свога, савесно и поштено вршио поверене му дужности. То му је слава, то дика и понос.

После тог говора не беше краја усклицима „Живио!“ и срдачном, својском здрављењу.

Сви се разиђосмо у највећој радости и задовољству, што је та наша скромна светковина тако лепо испала.

Успомена на ту светковину трајаће док устраје и Суботице наше беле и у њој пас суботичких сивих соколова!

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 12. јануара 1901.

— **Светосавска прослава у Новоме Саду.** Светосавска прослава и ове године ће се свечано прославити у Новоме Саду. До подне биће у саборној цркви архијерејска служба. После тога биће прослава у гимназијској згради. После подне у 4 часа биће свечана седница књижевног Оделења „Матице Српске“, на којој ће председник друштвени А. Хаџић беседити у спомен и славу почасног члана и члана Књижевног Оделења Јована Ђорђенића. У вече гимназијска беседа.

— **Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња** имаће у недељу 21. јан (3. фебр.) у пола три сата по подне XX. редовну главну скупштину, која ће се одржати у дворници српске више девојачке школе. Предмети дневног реда су ови: 1. Оверовљење задругарица; 2. Помен умрлих чланица; 3. Извештај одбора о своме раду за 1900. годину; 4. Извештај прегледачица о стању благајне за 1900; 5. Предлог одбора за прорачун 1901.; 6. Избор часница, три прегледачице рачунске, половине одборница и три скупштинарке за оверовљење скупштинског записника; 7. Нови предлози задругарица.

— **Рударство у Црној Гори.** Службени лист црногорске владе „Глас Црногорца“ доноси овај врло интересантан оглас, који заслужује пажњу и наших капиталиста:

„Већ од назад двадесет година, поред рђавих путова и великих тешкоћа за путовање, сигурност индивидуална изазвала је многе научењаке те су крстарили тамо амо по унутрашњости Црне Горе, међу којима су била неколика геолога немачка и талијанска, који су учинили и геолошку карту Црне Горе, означујући на истој где и које се руде налазе. Оскудица стручњака и капитала проузроковали су те се није могло ући у подробније испитивање. Побољшање путова и по том олакшице у путовању у току ово двадесет година довели су поново стручњаке и капиталисте, који су овога пута ушли у испитивање и отворили у Црмници близу Бара и у Жупи на 15 килом. од Никшића на самој колској лизији руде од гвожђа, манганеза, сумпора и алуминија врло богате количином и квалитетом. Узели су концесију и већ од пола Јануара 1901. године почињу радњу споредних путова и експлоатацију. Поодавно су се почела пријављивати разна друштва, за отварање једне железничке линије (уска пруга) од Бара до Никшића (има је око 160 килом.) и уређење Барског пристана на Јадранско море. Недовољни развитак трговине и индустрије и потом саобраћај стајали су на пут тим предузећима. Благодарећи провласку овако богатих руда и њином положају према овој линији као и експлоатацији шуме, која је отпочела у околини Никшића и снази хидроничној, која се може добити по умереној цени, на извору Зете у Брдима и Реке црмничке у Црмници, и употребити за тракцију гвозденога пута, ствар је постала лака. Неколика друштва су се пријавила и поднела повољне услове Књ. влади, како за грађење гвозденог пута тако и за уређење Барског пристана. Књажевска влада, пре него усвоји који од ових предлога и уступи концесију, нашла је за добро, овим, преко нашег званичног листа, упознати разна страна друштва да ће одложити до 1 Марта 1901 год. да могу чинити своје студије и понуде када ће се и уступити ономе, који буде дао најповољније услове и гаранцију.

Рок за свршити поменуту линију гвозденог пута биће од 3 године т. ј. од 1. Јула 1901. до 1. Јула 1904. а за уређење порта од 2 године т. ј. од 1. Јануара 1901. до 1. Јануара 1903. год.

— **Верење.** Г. Милан Француски, чиновник Централног Кредитног Завода, верио се са госпођицом Софијом Стерио, ћерком наше угледне суграђанке госпође Ане уд. Стерио. Срдачно честитамо младим вереницима и желимо им сваку срећу у њихову будућем брачном животу!

— **Руско-српска трговачка банка.** Из Петрограда јављају, да српски генерални конзул у Москви, Спиридоновић, ради на оснивању руско-српске трговачке банке, и да је већ близу свршетка овога посла. Банка ће имати близу два милијона рубаља капитала, и већ је осигурано пласирање њених акција. Управа банке биће у Москви, а њено главно оделење у Београду. Банка ће отпочети свој рад у априлу месецу.

— **Тимочка железница.** У Ниш је дошао Мих. Јуркјевић као изасланик једног друштва руских капиталиста из Москве. Он је дошао с понудом српској влади, да се грађење железнице од Дунава тимочком Крајином до Ниша уступи овом руском друштву. Чује се, да је понуда повољна по Србију.

— **Светосавске беседе.** Светосавске беседе држаће се још у овим местима: „Гусле“, друштво за неговање музике у Вел. Кикинди; православни Срби у Стоцу; Српска читаоница у Осеку. Српско академско књижевно друштво „Србадија“ у Грацу приређује свечану седницу у славу дум Ивана Стојановића.

— **Варварски поступак.** Овде је синоћ допратила земунска полиција једно младо сирото девојче, које земунска полиција тера „пер шуб“ у њено родно место близу Оршаве. Девојка се зове Марија Машек и била је у служби г. дра Милорада Јовичића у Београду. Г. Јовичић пробавио је са супругом и двоје мале деце овде у Новом Саду неко време код свога таста г. Љубе Стефановића, и када је јуче у повратку стигао са породицом и служавком у Земун, земунска полиција не само да не хтеде пустити служавку преко у Београд, јер јој беше пасош истекао, него је одмах шубом врати натраг у родно место. Сирото и непокварено младо девојче ноћивало је по хапсанама изложено ваљда многим непогодама само за то, што бирократски поступак не може или управо неће да изађе из оквира своје шаблоне.

Зашто је сирото девојче од стране земунске полиције шубирано, које се није скитало него у поштеној служби било — то сам Бог и земунска полиција зна.

Као што чујемо, обратио се наш грађанин г. Љуба Стефановић данас телеграфски на бана Куена Хедерварија у Загреб и замолио, да се овај варварски поступак казни и девојче натраг врати.

Новости са стране.

— † **Војвода Бројли.** У недељу је умрло у Паризу овај чувени француски државник и учењак. Рођен је у Паризу 13. јуна 1821., а био је син некадашњег министра Луја Филипа и унук госпође Стаел. Био је необично учен човек, а по начелима старолибералац, те је остао својим слободним и уставним начелима веран и онда кад се садашњи представник овог краљевског рода, коме је његов отац служио, бацио у

наручја клерикализма и империјализма. Већ за рана почео се бавити научним пословима. Г. 1846. издао је превод Лајбницова „Система религије“, а наскоро иза тога ступи у дипломатску службу. За револуције г. 1848. бацио се опет на књижевност, те писао у „Revue de Deux Mondes“, а писао је и у „Correspondant“ и „Français“ чланке, у којима је најоштрије нападао царство. После тога расправљао је многа историјска, религиозна и административна питања, те г. 1862. постигао част академика. Већ г. 1863. основа он „Union libérale“, која би имала све противнике царства здружити, а г. 1869. ступи на поприште као влади противни кандидат за законодавно тело. Тек 1871. г. дошао је у народну скупштину, пошто је царство пало. Влада Тијерова именова га за посланика у Лондону, али он је ипак долазио на све важне скупштине у Париз. После годину дана захвали се на тој части и дође у Париз, да свом снагом сузбија агитације против републике Г. 1873. сруши Тијерово министарство, те он постаде министар председник. Он је устројио ред, по ком се државни шеф бира на седам година. Већ за годину дана пао је он. Г. 1875. покуша још коалирати странке деснице, али није успео. Г. 1882. није више доспео ни у сенат, па се са свим повукао. Има четири сина, од којих је један дипломата, а други списатељ.

— **Умрло син графа Толстоја**. Из Москве стиже вест, да је грофу Лаву Толстоју умрло његов најстарији син Лав, од упале мозга. Он се са својим оцем није слагао у многим питањима. Написао је „Шопенов прелудиј“, који је преведен и на српски, а у коме у питању породичног живота и брака заузима са свим противно становиште од оног, што га је изнео његов отац у „Крајцеровој сонати“.

— **Највећа железница**. У Америци, која непрестано задивљује свет својим великим потхватима, ради се сада о пројекту једне железнице, која би наткрилила све, што се до сад учинило у том погледу. Та би железница састављала највиши север северне Америке са последњом тачком јужне Америке. Друштво, које хоће да изведе тај план, основало се у Чикагу. Оно хоће пре свега да задобије железничке пруге, које састављају север с Мексиком, па ће онда наставити на мексиканску железничку мрежу према југу уз обалу Тихог Океана пресецајући републике Гватемалу, Салвадор, Хондурас, Никарагуу, Костарику, па преко Панаме до Картагене у Колумбији. Од тога града одвајаће се једна пруга на исток кроз Венецуелу, Гујану на Рио де Јанејро, па преко целе Бразилије до Буенос-Ајреса. Друга пруга ишла би уз обалу Тихог Океана на југ. Железница ће често по неколико стотина миља ићи десет хиљада стопа високо над површином морском. Највећа релативна висина њена била би петнаест хиљада стопа. Осим главне пруге биће још безброј краћих и дужих споредних пруга, које ће спајати приморска места и знатније градове у унутрашњости. Велико је питање, да-ли ће и Американци моћи савладати све природне потешкоће, које ће им стајати на путу, а ако их и савладају, да-ли ће промет те железнице моћи одговарати големим трошковима, који су потребни да се та мисао оствари.

— **О савезничким четама у Кини**. Лекар др. Китнер, шеф санитета у лазарету немачког црвеног крста, који је био у Трансвалу, писао је писмо, датирано 28. октобра, где у маркантним цртама описује савезничку војску у Кини. „Врло су ми несимпатични“, каже др. Китнер, „Американци, премда им се не може одрећи да имају много оштрине. Енглезе не треба просуђивати по индијским трупама, које су главни део енглеске војске у Кини, па од реда гину због студени и климе. Гарде и горштаци лорда Робертса и коњица Френчова били су ми милији, него све што од енглеске војске овде видим. Јапан је са свим азијатски, али одличан у својој војеној организацији; па су се и врло храбри показали у много битака ти мали људи, који готово сви изгледају као униформирани дечаци. За мене лично су најугоднији Французи, који свуда стоје с Немцима на врло доброј нози. Аустријанаца и Талијана има премало, а да би се о њима могао изрећи суд. Највише уважења заслужују несумњиво Руси, и ако се не може тврдити да су најсимпатичнији. По мом уверењу није ни један народ, па ни немачки, наткрилио Русе у ратној вршоћи, ако им је у опште и дорастао, премда руске трупе, што их овде гледамо, и нису одабране, него од највеће чести потичу из крајње Сибирије. Азијатски дивљи, па ипак ванредно дисциплинован, безобзиран до непромишљености, с малим задовољан а окретан Рус је уз изврсну бојну спремност и организацију своје војске, ратник, од кога и Немци могу учити и коме се због многих добрих својстава за гдекоју ману може прогледати кроз прсте.“

НОВИЈЕ.

Петроград, 11. јануара. У поводу смрти енглеске краљице одређена је тромесечна дворска корота.

Беч, 11. јануара. Пошто чешки листови тврдокорно остају код тврдње да су у министарству настале несугласице због престоне беседе, пише бечка „Vaterland“ по тачним информацијама да је престона беседа већ готова била кад су те вести почеле проносити. Резек није ни био у аудијенцији због те ствари.

Брисл, 11. јануара. Румунски министар-председник Карп путовао је за то у Берлин и Беч, да тројни савез спреми на прекид дипломатских веза међу Бугарском и Румунском.

Београд, 11. јануара. Краљ је тражио од председништва Скупштине и више посланика да се створи закон о прогону бившег краља Милана. Ови су то одбили, пошто држе да је то непотребно, кад се краљ Милан својевољно удаљио из Србије.

Петроград, 11. јануара. Цар и царица су јучер отпутовали из Ливадије у Севастопољ, а одатле ће даље у Петроград.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Будимпешта, 12. јануара. У заст. кући угарског сабора поднео је извештач Ковач извештаје о вициналним железницама, а за тим се прешло на расправу о прорачуну министарства трговине. Заст. Пихлер тражи установљење самосталне царине и пита, да-ли је министар Хегедиш учинио припреме за установљење самосталне царине у случају, да не дође до поравнања. Говорник наводи, да економни развитак земље пречи и сама династија. Председник опомиње говорника, да не доводи круну у противност с народом. Ратка и примећује, да ни круна не треба да се ставља у противност с народом. Пихлер настављајући свој говор, наводи, да надвојводе у Аустрији издржавају фабрике и тамо потпомажу индустрију, а за мађарску индустрију ништа не чине; у дунавско паробродско друштво не смемо да дирнемо, јер су тамо надвојводе деоничари. Затим захтева да се дунавска пристаништа потпуно изидају, да се подигне стран обрт, и пожурује да се поднесе законски предлог о вициналним железницама.

Осборн, 12. јануара. Немачки цар ће се тек после погреба краљичина вратити кући, а немачки престолонаследник сутра долази овамо.

Лондон, 12. јануара. Сви министри положили су краљу заклетву верности.

Милан, 12. јануара. Стање Вердиево је критично, нема никакве наде да ће остати у животу.

Трговина.

Нови Сад, 10. јануара 1901.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	14 К.	—	п
Жито ново друге каквоће	13 „	60	„
Зоб	10 „	40	„
Јечам нови	10 „	60	„
Кукуруз стари	9 „	—	„
Пасуљ бели	14 „	—	„
Пасуљ жути	13 „	60	„
Вика	16 „	—	„
Мухар	12 „	40	„
Проја	8 „	20	„
Вуна К.	150	—	

Све од 100 кгр.

Огласи.

ДВА ДУЋАНА И ВИШЕ СТАНОВА,
у Ћурчинској улици бр. 26. на ћошку Богданске улице, издају се одмах под кирију. Ко би желео може и купити исту кућу под врло повољним условима. За прво или друго ваља распитати у књижарници **А. Пајевића**, у Дунавској улици.
14 1—3

За оне, који пате од кашља и катара
Кајзерове ГРУДНЕ БОНБОНЕ
сигурно дејство је са **2650** потаријално оверов. сведоџаба признато
Јединствени доказ за сигурну помоћ код кашља, промуклости, катара и многе слузи Пакет 20 и 40 потура код:
419 13—24 **Д. КОДЕ,** кол. трговина у Новом Саду.

Од лечничких капацитета опробано је и у већим болницама са највећим успехом употребљавани
RHEUMA-GEIST
дејствује сигурно и необично брзо против ревматизма исхије, костобоље и т. д.
Дејствује у неким случајевима тако ванредно, да и код најстаријих болести после неколико употреба најјачи болови престану.
Зубо- и главобољу лечи за 5 минута.
Цена је једној флаши са упутством 1 круна, а у јачој каквоћи 2 круне 40 пот.
Добити се може скоро у свима апотекама.
Поштанским поузећем или кад се новац унапред пошље шиље сам изналазач
WIDDER GYULA
Apotheker in S.-A. UJHELY.
Главно стовариште у Будим-Пешти: у апотеци г. Jozef v. Török. Király-utcza 12. и у Егеровој „Надор-апотеци“ VI. váczi-körut 17.
У **Новом Саду**: код апотекара Стевана Херцога; у **Руми**: код апотекара Јосифа Хондла; у **Инђији**: код апотекара Хајниша Антала,
466 10—10
Одликовано 1895. на изложби у Кајиру, 1896. на хигијенској изложби у Лондону са почасном дипл. и златном медаљом.
Необојених признања и захвалница. Чудновато лековито дејство.

Решила сам се, да се повучем у мир и с тога сам рада да предам моју трговину, **галантеријске, нирнбершке, помодне и кратке робе**, која под фирмом:
Ј. Г. АДАМОВИЋ
код ЗЛАТНЕ ЗВЕЗДЕ
више од 60 година у истом локалу постоји, и спада у једну од најстаријих и најпознатијих трговина овдашње пијаце.
Ближи услови могу се сазнати код потписане
Нови Сад, у јануару 1901.
13 1—3 **СОФИЈЕ уд. АДАМОВИЋ**

1576. szám 1900. 16 1—1
Árverési hirdetmény.
A'lólirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezennel közbirré teszi, hogy az óbecsei kir. járásbiróság V. $\frac{840/1}{1900.}$ számu végzése által Bács Szttamás község javára Manójlovics Sándor kereskedő ellen 600 kor. tőke, ennek 1896 évi május hó 16. napjától számittandó 5% kamatai és eddig megállapitott 2 k. 20 f. és 2 k. 20 fil. árv. kitüz. perkö tség kö etelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 3606 kor. 91 fillérre becsült zárgondnoki kezelés alatt álló 192 m. 17 kiló buza, 30 m. m. árpa és 106 m. mázsa zab-tól álló i g ságok nyilvános árverés utján eladatnak.
Mely árverésnek a V. $\frac{840/5}{1900.}$ sz kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis B Szttamás községházánál leendő e-zközlésére 1901-ik év január hó 31-ik napjának délelött 11 ó-ája határidőül kitüzetik és ahh z a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. § a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni tognak.
Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz 108. § ban megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.
Kelt Óbecsén, 1901-ik évi január hó 19. napján.
Albrecht Árpád, kir. bir. végrehajtó.

НОВИ НЕДЕЉНИ УЛОЗИ НА ШТЕДЊУ.
СВАКИ ДАН
издају се књижице за недељне уплате
1 круна по честици.
Уплате, које трају
1 годину укамаћују се са 4%
које пак трају
2 године укамаћују се са 4½%
а које трају
3 године укамаћују се са 5%.
Улагачи могу подићи ⅔ у току уплате као зајам.
Кад се наврши 1 односно 2 године могу се или улози подићи или уплате наставити и тада се према трајању улог укамаћује онако, као што горе наведени услови гласе.
У **НОВОМ САДУ**, јануара 1901.
ЦЕНТРАЛНИ КРЕДИТНИ ЗАВОД
ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО.
15 1—

У мојој кући „код белог грозда“ на житној пијаци, у Новом Саду, има врло леп и врло велик
ЛОКАЛ ЗА ИЗДАВАЊЕ;
у истом има на продају врло лепих, особито практичних
СТЕЛАЖА
за трговину шпецераја, колонијалне робе и деликатеса.
Исто тако имам на Клиси 19 ланаца прве ораће земље, коју продајем по сходну цену!
Велимир Бугарски.
3 5—6

Власник и издавалац: Дружина Браника — Одговорни уредник Јанко Перић. — Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.